

Jeugdboekenmaand: Wetenschap & Techniek

AAN DE SLAG MET NON-FICTIE TIJDENS DE LES

Tijdens Jeugdboekenmaand 2018 staan wetenschap en techniek centraal. Het is een maand van bruggen slaan: bruggen tussen techniek en kunst, bruggen tussen prentenboeken en non-fictie, bruggen tussen verbeelding en wetenschap. Dat zie je ook weerspiegeld in de boekentips: zo is er een boek over design met een focus op hoe dingen gemaakt worden. Of een boek over de lelijkste vis ter wereld, de blobvis, boordevol gekke illustraties. Er is een boek over een jongen die een formule zoekt om te berekenen wanneer hij gedumpt zal worden en er is een boek over een meisje dat een water-raketwedstrijd wil winnen. Deze Jeugdboekenmaand wil lezers dus eigenlijk aanmoedigen om aandachtig naar de dingen te kijken, te analyseren, vragen te stellen en op onderzoek uit te gaan. Of het nu gaat om te weten komen wat je met een appel kan doen of om het ontmaskeren van je robotvriend.

Margot Van Dingenen

NON-FICTIE: WAAROM?

Bij boeken in de klas denken we vaak spontaan aan romans, prentenboeken en poëzie, maar wellicht minder vaak aan informatieve boeken. Nochtans verdienen die net een ereplaats in je klas, want je kunt er heel veel verschillende kanten mee op. Om informatieve teksten te verwerken, moeten we diverse strategieën inzetten: de feiten of boodschap die je nodig hebt eruit filteren, je bron kritisch bekijken (Is ze

betrouwbaar? Wat wil de schrijver hiermee bereiken?), je achtergrondkennis aanspreken, enzovoort.

Non-fictieboeken bieden de kans om aan een aantal van deze leesstrategieën te werken. Zo kun je leerlingen aanmoedigen om moeilijke begrippen op te zoeken en leent een informatief boek zich uitstekend tot het opzoeken van antwoorden op vooraf gestelde vragen. De leerlingen komen ook in aanraking met de specifieke kenmerken van een informatief boek (onder- en bijschriften, foto- en illustratiemateriaal, index en soms ook een verklarende woordenlijst).

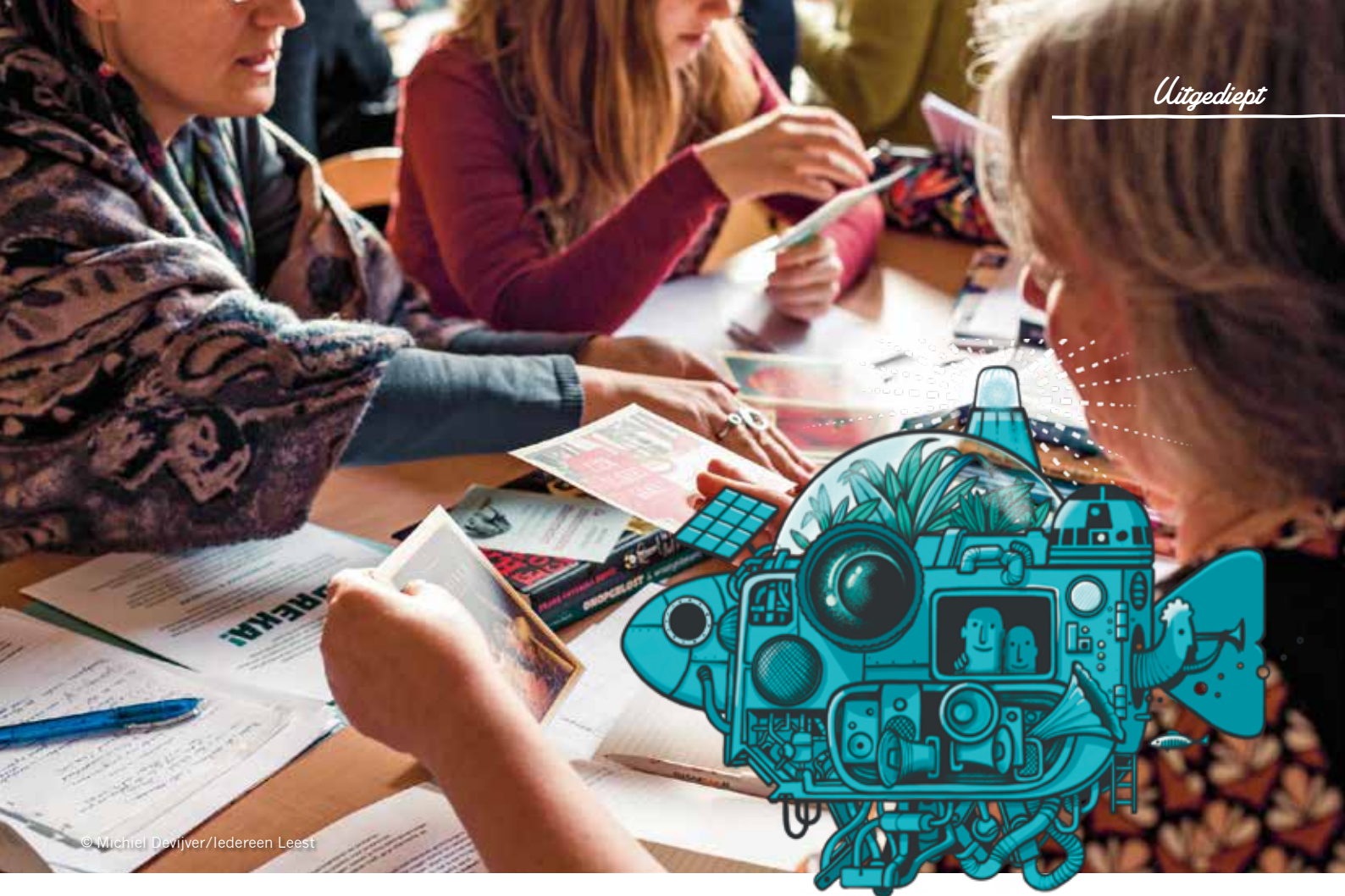
Verder biedt non-fictie ons de kans om kennis op te bouwen, de werkelijkheid beter te begrijpen en onze woordenschat uit te breiden. Ze kunnen ook een opstap vormen naar andere genres (zie het stukje over boekparen verderop in dit artikel).

Vergeet ten slotte ook het voorlezen niet! Non-fictieboeken zijn hier zeer geschikt voor, omdat je ze vaak niet van voren naar achteren hoeft te lezen. Je kunt een hoofdstuk selecteren en dat voorlezen, om dan de volgende keer weer ergens anders te beginnen. Kies naar believen stukken uit het boek die

Over de auteur

MARGOT VAN DINGENEN

is educatief medewerker bij Iedereen Leest en geeft les in taalopleidingen en in het hoger onderwijs, schrijft leestips bij kinder- en jeugdboeken en geeft workshops rond activerende werkvormen.

© Michiel Devijver/Iedereen Leest

aansluiten bij het onderwerp dat je gaat behandelen of net behandeld hebt in de les.

NON-FICTIE: HOE?

K-W-L-PLAN

Een manier om leerlingen vooraf aan het denken te zetten, is via een K-W-L-plan. *K-W-L* staat voor *Know – Want to know – Learned*, maar je kan het in het Nederlands vertalen naar *Kennen – Willen Weten – geleerd*. Een K-W-L-plan ziet er als volgt uit:

KENNEN	WILLEN WETEN	GELEERD

Leerlingen vullen op voorhand hun K-W-L-plan in. Ze brainstormen eerst

in groepjes of alleen, om zo in kaart te brengen wat ze al weten over het onderwerp uit het boek. Dat noteren ze in de 'K'-kolom. Je kunt de brainstorm als leerkracht ook klassikaal voeren en zelf bijhouden op het bord wat er wordt gezegd. Vraag de leerlingen daarna wat ze te weten willen komen na het lezen van het boek. Dit noteren ze in de 'W'-kolom. Moedig hen aan om expliciete vragen te formuleren. Leerlingen gaan nu de tekst lezen – of je leest hem voor – en vullen tijdens of na het (voor)lezen de 'L'-kolom in. De bedoeling is dat ze antwoorden vinden op de vragen die ze in de 'W'-kolom formuleerden. Daar kunnen natuurlijk ook nog extra dingen bij zitten, die ze ook hebben bijgeleerd, maar waar ze op voorhand niet aan gedacht hadden. Als er vragen uit de 'W'-kolom onbeantwoord blijven, moedig hen dan aan om andere bronnen te raadplegen en zo alsnog te weten te komen hoe het zit.

DOBBELSTENEN

Als je na het lezen van (een hoofdstuk uit) een informatief boek een reflecterend rondje wil houden in groepjes, kun je werken met dobbelstenen. Verdeel de klas hiervoor in groepjes van vier personen. Geef elk groepje een dobbelsteen. Bij elk getal van de dobbelsteen hoort een vraagwoord. Zorg ervoor dat dit duidelijk op het bord staat of geef elk groepje een overzicht op papier.

- 1 = wie
- 2 = wat
- 3 = waar
- 4 = wanneer
- 5 = waarom
- 6 = hoe

De leerlingen dobbelen nu om de beurt. Degene die gooit, verzint een vraag over de (voor)gelezen tekst. De vraag moet beginnen met het vraagwoord dat bij zijn of haar getal hoort. De leerling die rechts naast de vraagsteller zit, pro-

beert de vraag te beantwoorden. De rest van de groep helpt of corrigeert indien nodig.

BOEKPAREN MAKEN: DE BRUG SLAAN TUSSEN FICTIE EN NON-FICTIE

Als leerkracht is het fijn om leerlingen af en toe te motiveren om een ander type boek te proberen. Om hen uit te dagen om over het muurtje te kijken en eens iets anders te proberen dan wat ze gewend zijn. Een makkelijke manier om dit aan te moedigen, is via het maken van boekparen.

Kijk welke boeken je in de klas of op je boekenlijst hebt staan. Mik op een gevarieerd aanbod fictie- en non-fictieboeken. Zijn er thema's die terugkomen in zowel de verhalende als de informatieve boeken? Maak hiervan dan een paar: zet ze zichtbaar naast elkaar op het rek of in de boekenlijst.

Wanneer je aan leerlingen een aantal voorbeelden hebt getoond, kun je hun zelf vragen om aan de slag te gaan met de klasbibliotheek. Dat geeft hun ook het gevoel dat ze inspraak hebben in de boekenkeuze, wat ongetwijfeld een positief effect heeft op het leesplezier.

Meer info.?

De Jeugdboekenmaand loopt van 1 tot 31 maart 2018, met als thema 'Wetenschap & Techniek'. Op www.jeugdboekenmaand.be vind je boekentips voor iedereen tussen 3 en 15, beeldmateriaal en een uitgebreide educatieve handleiding met extra aandacht voor werken met non-fictie in de klas. Die kun je uiteraard ook na de Jeugdboekenmaand nog gebruiken.

Iedereen Leest presenteert

JEUGD BOEKEN MAAND

1-31 MAART 2018

EUREKA!

WETENSCHAP & TECHNIEK

Jeugdboekenmaand.be

Iedereen Leest